

Een handgekleurde foto van een groep Marker kinderen in het begin van de vorige eeuw.

FOTO COLLECTIE CATHARINASTICHTING ZUIDERWOUDE

Marie de Groot beschreef met dochters haar leven op Marken rond de oorlog

Een Marker vrouw is trots en zelfstandig

MARKEN - Marker ben je voor het leven, ook al woon je al bijna zestig jaar elders. Marie de Groot is zo'n Marker. Samen met haar dochters schreef ze een boek over haar jeugd op het visseriland.

De Markervrouwen droegen het haar lang, achter in de nek vaak kortgeknipt. In klederdracht uiteraard, een trotste dracht, misschien wel de kleurrijkste van alle Zuiderzeehavens. De mannen waren zeelui, ze heetten er Dirk, Kees, Jan, Klaas of Sijmen, de vrouwen Neeltje, Lijsbeth, Aaltje, Luutje of Marie. En zij maakten de dienst uit op het eiland. Oma was Bessie, vader Ta en moeder was Mem. Over dat leven vertelt Marie de Groot in 'Mijn jeugd op het eiland Marken'. Met als ondertitel: 'Ik ben een Marker.' En daar is ze trots op. Marie is altijd Marker gebleven, Marken zit in het hart.

Voor de goede orde: Marie de Groot, dat is Marie van Neeltje van Marie van Pietertje. Dan weten oude Markers over wie we het hebben, ook al verhuisde ze in 1951 met haar ouders van het eiland. Altijd verwijzen in de vrouwelijke lijn, vrouwen waren het immers die de Marker samenleving ook in moeilijke tijden draaiend hielden.

Geintje

Markers zijn trots en ook nogal op zichzelf. Zoals veel eilandbewoners bekijken ze mensen van buiten met een scheef oog. Na haar verhuizing naar Vlaardingen leerde Marie Piet Mostert kennen. Ze verloofden zich. Dat was wat op het eiland. Toen Marie en haar Piet voor het huwelijksfeest van haar broer Klaas naar Marken kwamen, werd hen geadviseerd om 's avonds maar niet op het eiland te blijven, 'omdat de Marker jongens een geintje met haar verloofde wilden uithalen'. Ze mocht dan wel van het eiland vertrokken zijn, ze bleef een Marker, en vreemde mannen moeten van de Markermeisjes afblijven. Punt.

Zuiderzee

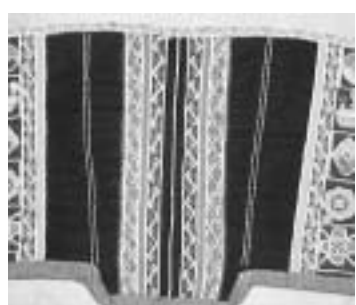
Waren het vroeger al zware tijden, op Marken was het vaak nog een graadje erger. Voor de afsluiting van de Zuiderzee in 1932 liep het eiland elk jaar wel

een paar keer onder water. Bomen, maar ook bonen of tomaten wilden er niet groeien. Ja, vis, daar hadden ze verstand van die Markers. Het verhaal van Marie de Groot begint in 1932, toen grote veranderingen zich al aandien. Marie is het eerste kind dat op Marken bij elektrisch licht geboren wordt.

Maar ze groeide nog op in de oude Marker tradities. In grote saamhorigheid. Vooral in eigen kring; de Marker bevolking bestond uit gereformeerden en hervormden en dat mengde slecht. O ja, en er waren twee katholieken: de dove klompen schilder Jan Moenis, die katholiek was geworden op het doveninstituut, en Grietje Schouten die in de oorlog in een katholiek sanatorium lag en ook katholiek was geworden. Een overzichtelijke samenleving, die de geleerden sloot bij bedreigingen van buitenaf. En dat waren er nogal wat. Een trotse en nuchtere samenleving ook. Markers maakte je zo gauw niet gek.

Bessie

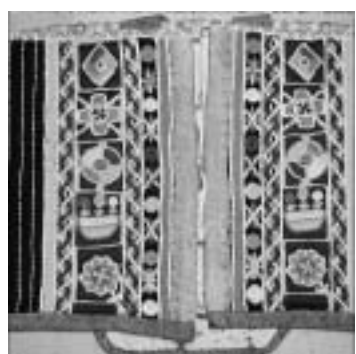
Misschien wel de kleurrijkste figuur in het levensverhaal van Marie de Groot is haar Bessie, oma Marie Pieterse Teerhuis. Jong weduwe geworden toen haar man Klaas Kes in 1918 overleed aan de Spaanse griep. Ook Maries andere Bessie was weduwe. Haar man Klaas de Groot verdronk toen zijn logger, de VL 40 Maria Christina, op Klaas' eerste reis in oktober 1914 op een mijn liep. Negen Marker mannen kwamen daarbij om het leven. Zoals gezegd, het leven was hard op Marken. Haar Bessie van moeders kant, ook wel Marie Buur genoemd, zat vol spreekwoorden en Marker wijsheden. En ze weet alles van iedereen. Ze is de petroleumverkoopster van het eiland, vandaar. Marie de Groot: „We zeggen nog elke dag: 'Bessie zou gezegd hebben', en dan volgt er weer zo'n spreuk.' Het was ook Bessie die korte metten maakte

Marker rijglijf, de achterzijde

Omslag van het boek.

Marker rijglijf, de voorzijde.

met het gedoe rond haar verloofde Piet. Als ze op bezoek waren, sliep Piet 's nachts bij een oom en een tante. Oom Kees kwam hem dan 's avonds ophalen, want je wist maar nooit wat voor geintje de Marker jongens met hem zouden uithalen. Bessie loste het resoluut op: Piet en Marie mochten bij haar slapen. Piets bed tegen de ene muur en Maries bed tegen de andere, met Bessie in het midden. 'Dat moet toch gek gaan als ik niet wakker word als Piet over me heen stapt', zegt ze als ze vragen krijgt.

Geheugen

Het boek dat nu is verschenen, is een cadeau van Maries dochters Neeltje (Nel) en Joke. Nel Mostert schreef de verhalen van haar moeder op. Haar zus deed de research. Het is een fraai staaltje van *oral history* geworden. Mooi natuurlijk dat

Marie de Groot (l) en haar zusje Neeltje in zondagse kleding in de haven van Marken.

FOTO PRIVÉ-COLLECTIE

Maries geheugen ijersterk is. Nel Mostert: „Ik had al veel van die verhalen gehoord. Mijn moeder dacht altijd dat ze het ene oor in, het andere oor uit gingen. Maar ik heb altijd wel aantekeningen gemaakt. We wilden mijn moeder een boek geven voor haar verjaardag. Dus ik ben met de laptop tegenover haar gaan zitten en zei 'Mam, vertel maar'. En dat bleef maar doorgaan. Veel mooie momenten, maar ook droevige momenten. Van toen mijn opa in de oorlog was en haar moeder ernstig ziek. Ze heeft het ook altijd heel jammer gevonden dat ze niet mocht gaan studeren net als haar broers. Ze was er intelligent genoeg voor. Maar zo ging dat in die tijd."

Oorlog

Marie de Groot - „Moarie zei mijn moeder altijd." - is al bijna zestig jaar van het eiland af,

maar nog altijd een Marker. Die de mooie en ook de droevige herinneringen koestert. Want het leven op het eiland was zwaar. Vooral de oorlogstijd. Haar vader zat op zee toen de oorlog uitbrak en kon niet terug naar huis. Haar Mem had open TBC. „Moet je je voorstellen, ik was een jaar of dertien toen mijn vader na vijf jaar terugkwam uit de oorlog. Hij vroeg waarom moeder niet in de haven was. Toen moest ik hem zeggen: 'Moeder moet naar het sanatorium, ze heeft bloed gespuugd.' Dat is moeilijk hoor. De twee jongste kinderen ondergebracht bij een tante, en mijn broer Klaas en ik die voor Mem moesten zorgen." Thuis werd, ook na de verhuizing naar Vlaardingen, altijd Markens dialect gesproken. Ook toen ze Piet Mostert leerde kennen. „Toen we pas verkering hadden, konden we hem echt

alles verkopen, hij verstond er niks van." Inmiddels verstaat hij het Marker dialect.

Halve Marker

Ook voor de dochters van Marie de Groot was het maken van het boek een openbaring. Nel: „Ik realiseer me nu wel dat ik een halve Marker ben. Elk jaar gingen we wel naar Marken, als moeder 'op schuren' ging bij Bessie. Dan bleven we daar drie weken. Mensen zeggen wel eens dat ze horen dat ik niet van hier ben, ik heb kennelijk iets van de Marker tongval van mijn moeder overgenomen. De vrouwen waren niet te benijden vroeger. Ik heb eens uitgerekend, mijn moeder deed als meisje de was voor zeker 25 mensen! Allemaal op de hand. En dan 's avonds nog visverwerken en ook nog naar een werkhuis in Monnickendam. Het waren heel zelfstandige vrouwen, dat hebben

mijn zus en ik wel van haar overgenomen."

Presentatie

Het boek 'Mijn jeugd op het eiland Marken', wordt morgenmiddag gepresenteerd in het Hof van Marken, Kerkbuurt 44 op Marken. De eerste exemplaren zullen door de auteur worden uitgereikt aan Marie de

Groot en aan de voorzitter van het Marker Museum, Piet Korsman. Het voormalige huis van de Bessie van Marie de Groot is nu de pronkkamer van het museum. Het begint om 14.00 uur. **JOOST REIJNDERS**

'Mijn jeugd op Marken'. Uitgeverij Boekscout. ISBN 978-94-6089-132-8 € 16,95. Zie ook www.JeugdOpMarken.nl

Marie de Groot voor haar werkhuis in Monnickendam.

Het Paard van Marken, baken voor zeelui van toen en nu.

FOTO HENK HONING

Marie de Groot (links) met zus Leentje.

FOTO PRIVÉ-COLLECTIE